

**UCHWAŁA NR XXXIII/214/2013
RADY GMINY W TARNOWIE OPOLSKIM**

z dnia 24 czerwca 2013 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Tarnów Opolski na lata
2013- 2015.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz.1591 ze zm.) w związku z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 135 ze zm.) Rada Gminy w Tarnowie Opolskim uchwala:

§ 1. Trzyletni gminny program wspierania rodziny w Gminie Tarnów Opolski na lata 2013- 2015, w brzmieniu jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie Opolskim.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do Uchwały Nr XXXIII/214/2013

Rady Gminy Tarnów Opolski

z dnia 24 czerwca 2013 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE TARNÓW OPOLSKI NA LATA 2013-2015

I. WPROWADZENIE

System wspierania rodziny i pieczy zastępczej został utworzony ze względu na:

- „ - dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności,
- dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,
 - w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny wynika z art.176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 135 ze zm.). Wpisuje się on także w założenia ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej art. 17 ust. 1 pkt. 13 (tj. - Dz.U. z 2013 r. poz. 183 ze zm.), w myśl którego gmina zobowiązana jest do tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Program ten jest spójny z założeniami Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Tarnów Opolski na lata 2009-2013.

Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza zespół planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania. Powstał on w oparciu o diagnozę problemów rodzin z terenu gminy Tarnów Opolski, przeżywających trudności opiekuńcze i wychowawcze, opracowaną m.in. na podstawie danych statystycznych pochodzących ze źródeł: ewidencji ludności Urzędu Gminy w Tarnowie Opolskim, rejestrów i sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu, danych Komisariatu Policji w Ozimku.

II. DIAGNOZA

W gminie Tarnów Opolski zamieszkuje 9544 mieszkańców, w tym 1707 dzieci w wieku od 0 do 18 lat. 812 osób, to dzieci i młodzież w wieku szkolnym, uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjów - w większości przypadków do szkół na terenie naszej gminy (źródło: ewidencja ludności UG Tarnów Opolski na dzień 30.12.2012 r.).

Na dzień 31.12.2012 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opolu było zarejestrowanych 343 bezrobotnych mieszkańców gminy Tarnów Opolski, z czego 54 osób miało prawo do zasiłku z tego tytułu.

W obecnych realiach to głównie dzieci i młodzież gimnazjalna przysparza rodzinom najwięcej problemów wychowawczych. Potwierdzają to statystyki policyjne zarówno ogólnopolskie, ale także nasze gminne, dotyczące udziału nieletnich i małoletnich w czynach karalnych

i wykazujących przejawy demoralizacji, które wskazują, że w okresie od stycznia do grudnia 2012 r. gimnazjaliści z terenu gminy Tarnów Opolski byli sprawcami 4 czynów karalnych, prowadzonych 5 kart Nieletniego, 2 wystąpienia do Sądu Rodzinnego w związku ze zdarzeniami demoralizacyjnymi, 1 interwencja zakończona rozmową profilaktyczno-ostrzegawczą z 4 uczniami. Z rozmów z dziećmi i młodzieżą wynika, że podejmują takie działania z braku pomysłów na zabicie nudy. Inspiracją do zrealizowania ryzykownego zachowania jest często środowisko rówieśnicze, bo solidarność z kolegami i koleżankami nie pozwala na odważne mówienie „nie” w sytuacjach niosących ryzyko zaangażowania w konflikt z prawem. (dane Komisariatu Policji w Ozimku na dzień 31.12.2012 r.).

Niekiedy problem pogłębiają rodzice, którzy zbyt mało czasu poświęcają na wychowywanie dzieci, nie interesują się tym w jaki sposób spędzają one czas, nie monitorują ich postępów szkolnych, nie reagują w sytuacjach trudnych występujących w życiu dziecka, nie wspierają ich w przezwyciężaniu problemów. To z czasem stwarza barierę w relacjach dzieci z rodzicami, utratę naturalnych więzi, które wymagają długotrwałych procesów naprawczych, bądź zostają utracone bezpowrotnie. Bierność wychowawcza rodziców jest wykorzystywana przez dzieci najczęściej w niewłaściwy sposób, brak reakcji rodzica na negatywne zachowanie, zostaje odczytywane przez dziecko jako przyzwolenie na dane postępowanie i powoduje systematyczne oddalanie się go od istniejącego, akceptowanego w społeczeństwie systemu wartości i norm. Takie dzieci najczęściej popadają w konflikty z prawem, nie realizują obowiązku szkolnego.

Od kilku lat coraz wyraźniej dostrzegamy kryzys w rozwoju moralnym i kulturowym nie tylko dzieci i młodzieży, ale także wielu rodziców. Często związane jest to z innymi problemami występującymi w rodzinach tj. utrata pracy, brak środków na bieżące utrzymanie. Dom rodzinny niewystarczająco wspiera członków rodziny emocjonalnie, co powoduje, że osamotnieni ludzie, przytłoczeni problemami życia codziennego, szukają wsparcia wśród często destruktywnych grup rówieśniczych. Do tego dochodzi niski poziom kulturowy, nieumiejętność wykorzystania wolnego czasu, brak zainteresowań i hobby. Pojawiają się w związku z tym zaburzenia relacji rodzinnych, zachowania na granicy patologii, zagrażające zdrowemu stylowi życia i prowadzące do groźnych uzależnień. Rodzice koncentrują się na własnych problemach, uciekają w nałogi, a z czasem nie wypełniają swoich ról rodzicielskich, co skutkuje zaniedbywaniem dzieci, stosowaniem przemocy w rodzinie, aż po ingerencję instytucji zewnętrznych w rodzinę i umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki. W przypadkach utrzymywania się takich sytuacji przez dłuższy czas dochodzi do wykluczenia osób i rodzin z życia zawodowego i społecznego, a problemy z każdym dniem narastają w nich coraz bardziej. Należy więc podjąć wszelkie możliwe działania na najwcześniejszym poziomie pojawiania się tego typu problemów, aby wspierać rodziny w rozwiązywaniu trudnych sytuacji, które generują zaburzenia życia rodzinnego i relacji między członkami rodzin. Natomiast w przypadkach, gdy rodzina nie podołała problemom codziennego życia i jej funkcjonowanie w obecnym stanie stało się niemożliwe, należy podjąć interwencję polegającą na zapewnieniu bezpieczeństwa dla wszystkich jej członków, a ponadto podjąć pracę, na rzecz przywrócenia zdolności rodziny do prawidłowego funkcjonowania.

Na terenie gminy jest 9 rodzin (20 dzieci) znajdujących się pod opieką kuratora sądowego dla nieletnich. Rodziny te wymagają w chwili obecnej pomocy w przezwyciężaniu i niwelowaniu już istniejących deficytów, zaniedbań, jak również przeciwdziałania powstawaniu czy pogłębianiu się demoralizacji życia całej rodziny i poszczególnych jej członków, co w rezultacie ma doprowadzić do utrzymania dziecka w jego rodzinie naturalnej bądź umożliwić powrót dziecka z zastępczych form opieki do rodziny naturalnej.

Wiele rodzin w gminie Tarnów Opolski korzysta ze wsparcia systemu pomocy społecznej, są to rodziny z dziećmi, wykazujące często przejawy bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych, bądź wymagające wsparcia w procesie wychowywania dzieci, czy też pomocy finansowej na potrzeby bieżące dla zapewnienia im tzw. minimum egzystencji. Na terenie gminy Tarnów Opolski rodzin korzystających z różnych form wsparcia systemu pomocy społecznej jest 208, żyje w nich łącznie 601 osób. Z tego 27 rodzin wykazuje bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. To one głównie wymagają wsparcia w zakresie życia rodzinnego (dane sprawozdanie MPiPS za 2012 r.)

III. CELE

CEL GŁÓWNY: WSPIERANIE RODZIN PRZEŻYWAJĄCYCH TRUDNOŚCI W WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO- WYCHOWAWCZYCH W PROCESIE PRZYWRACANIA ICH ZDOLNOŚCI DO PRAWIDŁOWEGO FUNKCJONOWANIA.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Diagnozowanie i analiza przyczyn kryzysów rodzinnych poprzez pracę socjalną i badania specjalistyczne.
2. Pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemów związanych z nieprawidłowym funkcjonowaniem poprzez wzmacnianie roli i funkcji rodziny.
3. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny poprzez zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia.
4. Pomoc w integracji rodziny poprzez niwelowanie barier uniemożliwiających prawidłowe relacje między członkami rodziny oraz rozwiązywanie sytuacji konfliktowych w rodzinach.
5. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin poprzez aktywne angażowanie ich w działania ukierunkowane na poprawę swojej sytuacji bytowej.
6. Dążenie do reintegracji rodziny- poprzez poprawę sytuacji rodzinnej umożliwiającej powrót dziecka do rodziny naturalnej i do aktywnego uczestnictwa w życiu danego środowiska społecznego.

IV. DZIAŁANIA

Wspieranie rodziny jest niezwykle angażującym procesem i wymaga podejścia interdyscyplinarnego, gdyż dotyczy wszystkich obszarów funkcjonowania rodziny. Obejmuje ono działania zorientowane na zabezpieczenie potrzeb członków rodziny, budowanie prawidłowych relacji i więzi między nimi, tworzenie pozytywnego środowiska wychowawczego dla dzieci, zapobieganie patologiom, podejmowanie interwencji w sytuacjach kryzysowych i działań naprawczych w rodzinie.

W gminie Tarnów Opolski zadania z zakresu wspierania rodziny realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie Opolskim, któremu gmina zleciła to zadanie.

Działania dotyczące celu 1: Diagnozowanie i analiza przyczyn kryzysów rodzinnych poprzez pracę socjalną i badania specjalistyczne:

- wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności,
- praca socjalna polegająca na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, deficytów osobowościowych członków rodziny, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym,
- konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcjonalność rodziny.

Działania dotyczące celu 2: Pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemów związanych z nieprawidłowym funkcjonowaniem poprzez wzmacnianie roli i funkcji rodziny:

- organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji,
- realizacja zadań promujących cechy „zdrowej rodziny”, angażowanie w te działania rodziny zagrożone dysfunkcyjnością, (pikniki rodzinne, wyjazdy integracyjne),

Działania dotyczące celu 3: Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny poprzez zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia:

- zapewnić rodzinom przeżywającym trudności dostępu do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego),

- zapewnienie rodzinom dostępu do poradnictwa prawnego, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego,
- umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny, którego zadaniem jest organizowanie pracy z rodziną w miejscu zamieszkania bądź w miejscu wskazanym przez rodzinę, polegającej na:
 - * opracowaniu i realizacji planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
 - * opracowaniu, we współpracy z członkami rodziny, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
 - * udzielaniu pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
 - * udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
 - * udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych,
 - * udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
 - * wspieraniu aktywności społecznej rodzin,
 - * motywowaniu członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
 - * udzielaniu pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
 - * motywowaniu do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
 - * udzielaniu wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
 - * podejmowaniu działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
 - * prowadzeniu indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
 - * prowadzeniu dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,
 - * dokonywaniu okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny Kierownikowi GOPS,
 - * monitorowaniu funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
 - * sporządzaniu, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach,
 - * współpracy z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- umożliwienie rodzinom przeżywającym trudności korzystania z pomocy rodzin wspierających, które przy wsparciu asystenta rodziny pomagają w opiece i wychowywaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Działania dotyczące celu 4: Pomocy w integracji rodziny poprzez niwelowanie barier uniemożliwiających prawidłowe relacje między członkami rodziny oraz rozwiązywanie sytuacji konfliktowych w rodzinach:

- zapewnienie członkom rodziny możliwości korzystania z pomocy specjalistów, terapii w różnorodnych zakresach dysfunkcji, (terapię indywidualne, grupowe),
- organizowanie mediacji jako formy metody pomocy w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych.

Działania dotyczące celu 5: Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin poprzez aktywne angażowanie ich w działania ukierunkowane na poprawę swojej sytuacji bytowej:

- motywowanie członków rodziny do podjęcia działań na rzecz ograniczenia, bądź niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień – współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, podjęcie terapii dla sprawców przemocy – współpraca z policją i Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy, itp.
- angażowanie rodzin do udziału w projektach, szkoleniach, warsztatach kształtujących umiejętności planowania swojej przyszłości zawodowej i osobistej oraz motywujących do podjęcia pracy, w oparciu o własne zasoby,
- organizowanie specjalistycznego wsparcia dla rodziców obejmującego kształtowanie i rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych i społecznych w celu wzmocnienia poczucia odpowiedzialności za własną sytuację życiową, los dzieci, adekwatne spostrzeganie swoich problemów oraz zmianę stylu wychowania dzieci, dostarczanie wiedzy na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich,

Działania dotyczące celu 6: Dążenie do reintegracji rodziny- poprzez poprawę sytuacji rodzinnej umożliwiającej powrót dziecka do rodziny naturalnej i do aktywnego uczestnictwa w życiu danego środowiska społecznego.

- świadczenie pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wychowywaniu i opiece nad dziećmi w przezwyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną,
- pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowywaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami ,pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej, przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin, poprzez wsparcie asystenta rodziny
- współpraca z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym w tym w szczególności z pomocą społeczną, szkołami, policją placówkami służby zdrowia, sądami, w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym.

Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny obejmują ponadto:

- realizację rządowych programów z zakresu wspierania rodziny,
- monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej zamieszkałych na terenie gminy,
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka ,placówce opiekuńczo- wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

V. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

- wzrost umiejętności opiekuńczo- wychowawczych w rodzinach,
- poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej,
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
- umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

VI. ADRESACI PROGRAMU

- Rodziny z terenu Gminy Tarnów Opolski przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

VII. INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ PROGRAMU

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie Opolskim,
- Urząd Gminy Tarnów Opolski,
- Instytucje i organizacje prowadzące działania na rzecz dziecka i rodziny,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ozimku,
- Przedszkola, Szkoły i Gimnazja z terenu gminy Tarnów Opolski ,
- Gminny Ośrodek Kultury w Tarnowie Opolskim z filiami,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie Opolskim,
- Policja,
- Kuratorzy Sądowi,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Program realizowany będzie ze środków:

- budżetu państwa(m.in. programy rządowe),
- budżetu gminy.
- fundusze unijne.

IX. MONITOROWANIE PROGRAMU

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie Opolskim będzie przedstawiał Radzie Gminy w Tarnowie Opolskim sprawozdanie z realizacji Programu w rocznym sprawozdaniu opisowym do 28 lutego każdego roku.